

OPINIE JURIDICĂ

la proiectul de Lege privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procese penale și contravenționale (număr unic 895/MJ/2024)

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PUBLICATĂ PE CRJM.ORG

Nr./Data:	Nr.18/25 din 19 martie 2025
Destinatari:	Ministerul Justiției, e-mail: secretariat@justice.gov.md Daniela ȘTIRBU, e-mail: daniela.stirbu@justice.gov.md
Prezentată de:	Centrul de Resurse Juridice din Moldova (www.crjm.org), persoane de contact: Carolina BAGRIN, Directoare de program, e-mail: carolina.bagrin@crjm.org Valeria BUTORINA, Consilieră juridică junioră, e-mail: valeria.butorina@crjm.org

Această opinie juridică este prezentată Ministerului Justiției de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) în contextul consultărilor publice a proiectului de *Lege privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale* (număr unic 895/MJ/2024).

Proiectul a fost elaborat de Ministerul Justiției, în scopul îmbunătățirii mecanismului compensator în cauză și eliminării deficiențelor în aplicarea acestuia, cum ar fi: ambiguitatea și neclaritatea unor noțiuni, număr limitat de subiecți ai răspunderii care cad sub incidența acestei legi, neclarități cu privire la caracterul ilicit al faptei, reglementări insuficiente cu privire la criteriile de acordare a prejudiciului, lipsa unor reglementări clare cu privire la temeiurile de apariție a prejudiciului pasibil de reparare, etc.

Pentru a îmbunătăți versiunea actuală a proiectului, CRJM propune următoarele:

divizarea clară și structurată a condițiilor care permit solicitarea recuperării prejudiciului, de temeiurile care pot conduce la apariția acestui drept;

- reglementarea clară a momentului apariției dreptului de a solicita recuperarea prejudiciului;
- extinderea categoriilor de prejudicii compensabile, în special pentru cheltuielile de asistență juridică, transport și tratament;
- simplificarea procedurii de executare a hotărârilor judecătorești pronunțate în baza noii legi;
- îmbunătățirea semnificației noțiunilor propuse și completarea cu altele care sunt necesare.

Recomandările punctuale și argumentarea propunerilor sunt indicate în tabelul de mai jos. O parte din recomandările noastre au la bază analiza practicii judiciare a 264 de dosare soluționate irevocabil de către instanțele de judecată în perioada ianuarie 2020 – decembrie 2024. Rezultatele finale ale cercetării vor fi disponibile în următoarele două săptămâni și împărtășite cu Ministerul Justiției. Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu cea mai înaltă considerație,

Ilie CHIRTOACĂ,
Președinte

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Nr.	Textul existent în proiectul de lege	Modificări propuse de CRJM <i>(formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)</i>	Argumente/Comentarii
1.	<p>Articolul 2. Noțiuni</p> <p>În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:</p> <p><i>fapte ilicite</i> – acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să constate contravenții și infracțiuni, să efectueze acțiuni procesuale sau măsuri speciale de investigații, să aplice măsuri procesuale de constrângere, de siguranță sau asiguratorii, să examineze și/sau să soluționeze cauze penale sau contravenționale, manifestate prin încălcarea normelor procedurale și/sau materiale în procesul penal sau contravențional, indiferent de vinovăția acestora, și care au cauzat încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale sau a unor interese legitime ale persoanei.</p> <p><i>subiectul faptei ilicite</i> – instanța judecătorească, procurorul, organul de urmărire penală, ofițerul de investigații, organul de constatare, comisia administrativă și agentul constatatator care este responsabil, în limitele competenței sale, să constate contravenții sau infracțiuni, să efectueze acțiuni procesuale sau măsuri speciale de investigații, să aplice măsuri procesuale de constrângere, de siguranță sau asiguratorii, să examineze și/sau să soluționeze cauzele penale sau contravenționale în</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni</p> <p>În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:</p> <p><i>fapte ilicite</i> – acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să constate contravenții și infracțiuni, <u>să examineze și/sau să soluționeze cauze penale sau contravenționale</u> să efectueze acțiuni procesuale sau măsuri speciale de investigații, să aplice măsuri procesuale de constrângere, de siguranță sau asiguratorii, ~~să examineze și/sau să soluționeze cauze penale sau contravenționale~~, manifestate prin încălcarea normelor procedurale și/sau materiale în procesul penal sau contravențional, indiferent de vinovăția acestora, și care au cauzat încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale sau a unor interese legitime ale persoanei.</p> <p><i>tragerea la răspundere penală contrar prevederilor legii</i> – <u>pornirea procesului penal, dispunerea măsurilor procesuale de constrângere, punerea sub învinuire, trimiterea cauzei penale în judecată</u> ~~emiterea de către procuror a ordonanței de punere sub învinuire contrar legii.~~</p>	<p>Ajustare tehnică</p> <p>Noțiunea <i>tragerii la răspundere penală contrar prevederilor legii</i> propusă limitează și restrânge semnificativ esența conceptului de tragere ilegală la răspundere, reducându-se exclusiv la emiterea ordonanței de punere sub învinuire. Totuși, anterior acestei etape, pot fi dispuse și realizate alte acțiuni procesuale care, la rândul lor, ar putea aduce prejudicii drepturilor și intereselor</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	<p>modul prevăzut de lege, care au comis fapte ilicite în virtutea atribuțiilor deținute. <i>tragerea la răspundere penală contrar prevederilor legii</i> – emiterea de către procuror a ordonanței de punere sub învinuire contrar legii.</p>	<p><u><i>tragerea la răspundere contravențională contrar prevederilor legii –emiterea, cu încălcarea normelor legale, a procesului-verbal cu privire la contravenție, a deciziei asupra cauzei contravenționale sau a deciziei privind examinarea contravenției în temeiul constatării personale de către agentul constator, adoptarea de către comisia administrativă a hotărârii asupra cauzei contravenționale, precum și supunerea ilegală la arest contravențional, reținerea contravențională ilegală sau aplicarea nejustificată a unei amenzi contravenționale de către instanța de judecată.</i></u></p>	<p>fundamentale ale persoanei. Mai mult, prin analogie cu infracțiunea prevăzută la art. 306 Cod Penal – Tragerea cu bună-știință la răspundere penală a unei persoane nevinovate, observăm că latura obiectivă a acestei infracțiuni este mult mai extinsă, incluzând nu doar punerea sub învinuire, ci și pornirea procesului penal. În acest context, recomandăm ajustarea definiției propuse, astfel încât aceasta să reflecte în mod cuprinzător toate etapele procesului penal care pot conduce la o tragere ilegală la răspundere, asigurând astfel o protecție adecvată a drepturilor fundamentale ale persoanei.</p> <p>Pentru asigurarea coerenței și clarității reglementării, propunem ca, pe lângă noțiunea explicativă a tragerii ilegale la răspundere penală, să fie inclusă și o definiție a tragerii ilegale la răspundere contravențională, având în vedere extinderea aplicabilității legii și asupra faptelor ilicite din sfera cauzelor contravenționale. În acest sens, propunem completarea articolului cu o definiție suplimentară, care să vizeze tragerea la răspundere contravențională contrar prevederilor legii.</p>
2.	Articolul 3. Dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale	Articolul 3. ~~Dreptul~~ Condițiile de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale	Propunem reformularea denumirii articolului, deoarece, în esență, acesta nu reglementează doar momentul apariției dreptului la repararea

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>(1) Persoanele cărora, în cursul procesului penal sau contravențional, prin faptele ilicite li s-a cauzat un prejudiciu, au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile prezentei legi.</p> <p>(2) Caracterul ilicit al faptelor, în sensul prezentei legi, se stabilește în cadrul aceluiași proces penal sau contravențional de către procuror, după caz de către judecătorul de instrucție sau instanța de judecată prin hotărâre definitivă conform art. 4 alin. (2). [...]</p>	<p>(1) Persoanele cărora, în cursul procesului penal sau contravențional, prin faptele ilicite li s-a ~~cauzat un~~ <u>prejudiciu, încălcat drepturile și libertățile fundamentale</u> sau li s-a adus atingere unui interes <u>legitim</u> au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile prezentei legi.</p>	<p>prejudiciului, ci stabilește condițiile specifice de reparare, având în vedere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • încălcarea drepturilor fundamentale sau atingerea unui interes legitim; • ordinea procedurală de examinare a cererii; • împotriva cui poate fi îndreptată acțiunea; • termenul de prescripție aplicabil. <p>Pentru a asigura coerența între conținutul articolului și denumirea acestuia, propunem modificarea titlului astfel încât să reflecte corect aspectele reglementate.</p> <p>De asemenea, propunem reformularea circumstanței care conferă dreptul la repararea prejudiciului. Considerăm că acest drept trebuie să intervină atunci când sunt încălcate drepturile și libertățile fundamentale sau este afectat un interes legitim.</p> <p>În acest sens, articolul 19 din Codul Civil prevede că persoana lezată într-un drept sau interes recunoscut de lege poate solicita repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial. Prin urmare, mecanismul de protecție trebuie să se bazeze prioritar pe recunoașterea încălcării drepturilor fundamentale și prin consecință pe compensarea prejudiciului.</p>
---	--	--

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		<p>(2) Caracterul ilicit al faptelor, în sensul prezentei legi, se stabilește în cadrul aceluiași proces penal sau contravențional de către procuror, după caz de către judecătorul de instrucție sau instanța de judecată prin hotărâre definitivă conform art. 4 alin. (2). [...]</p>	<p>Propunem excluderea alineatului (2), deoarece acesta limitează competențele instanțelor de judecată în examinarea cererilor depuse în temeiul acestei legi. În forma actuală, prevederea restricționează posibilitatea instanțelor de a aprecia caracterul faptelor invocate de redamanți.</p> <p>Astfel, hotărârile instanțelor anterioare ar putea să nu evalueze corect caracterul ilicit al faptelor, ceea ce poate crea obstacole în utilizarea eficientă a acestui mecanism. Mai mult, dacă nu se stabilește caracterul ilicit al faptelor, persoana care se consideră vătămată nu va putea introduce o acțiune în justiție în baza legii. Prin urmare, recomandăm excluderea acestei prevederi și oferirea posibilității instanței care examinează cererea de despăgubiri pentru fapte ilicite de a aprecia și caracterul faptelor invocate.</p>
<p>3.</p>	<p>Articolul 4. Condițiile și temeiurile de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale (1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, prejudiciul cauzat persoanei fizice sau juridice se repară în urma: a) aplicării măsurilor procesuale de constrângere contrar prevederilor legii, cu excepția obligației de a se prezenta și amenzii judiciare; b) aplicării măsurilor de siguranță sau asiguratorii contrar prevederilor legii;</p>	<p>Articolul 4. Condițiile și Temeiurile de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale (1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, <u>prejudiciul cauzat persoanei fizice sau juridice se repară în urma:</u> a) <u>aplicării măsurilor procesuale de constrângere cu încălcarea prevederilor legale;</u> b) <u>efectuării acțiunilor de urmărire penală sau a măsurilor speciale de investigație contrar legii;</u> c) <u>tragerii la răspundere penală sau contravențională cu încălcarea dispozițiilor legale</u></p>	<p>La acest articol propunem să fie păstrate doar temeiurile/premisele care ar pot conduce la apariția dreptului la repararea prejudiciului. În acest sens, urmează a fi modificat denumirea articolului.</p> <p>În continuarea logicii expuse supra, conținutul articolului urmează să enumere acțiunile sau faptele care, dacă sunt aplicate contrar legii sau în circumstanțe necorespunzătoare și/sau abuziv, ar justifica revendicarea despăgubirilor pentru prejudiciul material sau moral suferit. Prin urmare,</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	<p>c) efectuării acțiunilor procesuale pentru care se impune autorizarea sau măsurilor speciale de investigație, contrar prevederilor legii;</p> <p>d) tragerii la răspundere penală contrar prevederilor legii;</p> <p>e) condamnării contrar prevederilor legii sau aplicării contrar prevederilor legii a unei pedepse penale sau contravenționale.</p> <p>[...]</p>		<p>propunem o nouă redacție a alineatului 1 din articolul respectiv. Astfel, propunem ca situațiile reglementate la lit. a) și b) să fie comasate, ori măsurile procesuale de constrângere includ și măsurile de siguranță, precum și cele asigurătorii, conform Titlului V din Codul de procedură penală. Totodată, având în vedere completarea art. 2 cu definiția noțiunile de tragerea ilegală la răspundere penală și contravențională, propunem că ambele să fie reflectata ca un singur temei. . Respectiv, dacă tragere ilegală la răspundere include și condamnarea ilegală nu se justifică indicarea separată a acesteia. Această formulare păstrează claritatea, asigură un limbaj juridic riguros și acoperă întreaga sferă a acțiunilor ce pot genera prejudicii.</p>
4.	<p>Articolul 5. Cazurile în care nu se repară prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</p> <p>(1) Prejudiciul cauzat prin faptele ilicite prevăzute la art. 4 nu se repară, în următoarele cazuri:</p>	<p>Articolul 5. Cazurile în care nu se recunoaște dreptul la repararea prejudiciului în procesele penale și contravenționale</p> <p>(1) <u>Dreptul la repararea prejudiciului nu se recunoaște în următoarele cazuri:</u></p>	<p>Propunem reformularea denumirii articolului pentru a reflecta mai clar esența reglementării. Articolul stabilește situațiile în care nu există temei pentru înaintarea unei cereri de reparare a prejudiciului în baza prezentei legi. Cu alte cuvinte, reglementează cazurile care nu pot fi catalogate drept fapte ilicite, fie din cauza manifestării voinței persoanei vizate, fie din alte circumstanțe obiective. Menținerea denumirii actuale, care face referire la „cazurile în care nu se repară prejudiciul pentru fapte ilicite comise în procesele penale și contravenționale”, poate crea confuzia că anumite fapte ilicite sunt exceptate de la aplicarea legii. În realitate, accentul trebuie pus pe situațiile care,</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>prin natura lor, nu pot fi considerate generatoare de prejudiciu și nu poate angaja răspunderea statului.</p>
	<p>Articolul 6. Momentul apariției dreptului la repararea prejudiciului cauzat prin faptele comise în procesele penale și contravenționale Dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale apare din momentul devenirii definitive a hotărârii prin care a fost constatat caracterul ilicit al faptelor prevăzute la art. 4 alin. (1).</p>	<p>Articolul 6. Momentul apariției dreptului la repararea <u>prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</u></p> <p><u>Dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale apare din momentul:</u></p> <p><u>a) devenirea definitivă și irevocabilă a sentinței de achitare;</u> <u>b) scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;</u> <u>c) anularea procesului verbal contravențional;</u> <u>d) declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală ori organului care exercită activitate specială de investigații, în cazul persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală.</u></p>	<p>Propunem excluderea sintagmei „<i>devenirii definitive a hotărârii prin care a fost constatat caracterul ilicit al faptelor prevăzute la art. 4 alin. (1)</i>”, deoarece aceasta impune existența expresă a unei constatări a ilegalității acțiunii sau faptei. În practică, nu orice hotărâre care anulează sau revocă o măsură va conține explicit o astfel de constatare, ceea ce ar putea crea obstacole în aplicarea prevederilor legii. În plus, această formulare ar restrânge posibilitatea instanței de judecată de a aprecia caracterul ilicit al faptelor în cadrul examinării cererilor de reparare a prejudiciului depuse în baza acestei legi. De asemenea, propunem nu doar excluderea sintagmei menționate, ci și menținerea abordării reglementate în prevederea actuală a art. 6 din Legea nr. 1545, care stabilește clar momentul în care apare dreptul la repararea prejudiciului pentru fiecare categorie. Aceste reformulări și precizări ar asigura o mai mare claritate și predictibilitate în aplicarea legii, prevenind interpretările restrictive care ar putea împiedica exercitarea dreptului la repararea prejudiciului.</p> <p>Totodată, sugerăm plasarea articolului respectiv înaintea Capitolului II, deoarece reglementează situațiile legate de apariția dreptului de reparare a</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			prejudiciului la general, pe când capitolul II care se referă exclusiv la modalitatea de determinare și calculare a prejudiciului patrimonial, ceea ce poate genera confuzii.
	<p>Articolul 7. Compensarea prejudiciului patrimonial suportat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</p> <p>(1) În cazurile prevăzute la art. 4 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:</p> <p>a) salariul și alte venituri, de care a fost privat în urma faptelor ilicite, precum și venitul ratat;</p> <p>b) bunurile, inclusiv drepturile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și veniturile aferente confiscate, precum și contravaloarea bunurilor sechestrate care au fost valorificate anticipat;</p> <p>c) amenzile, alte sume percepute ca urmare a executării unei hotărâri, precum și cheltuielile judiciare suportate;</p>	<p>Articolul 7. Compensarea prejudiciului patrimonial suportat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</p> <p>(1) În cazurile prevăzute la art. 4 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:</p> <p>a) salariul și alte venituri, de care a fost privat în urma faptelor ilicite, precum și venitul ratat;</p> <p>b) bunurile, inclusiv drepturile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și veniturile aferente confiscate, precum și contravaloarea bunurilor sechestrate care au fost valorificate anticipat;</p> <p>c) amenzile, alte sume percepute ca urmare a executării unei hotărâri, precum și ~~cheltuielile judiciare~~ <u>cheltuielile de judecare a cauzei suportate;</u></p> <p><u>d) cheltuielile pentru tratamentul suportat în legătură cu stresul și impactul procesului penal/contravențional;</u></p> <p><u>e) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.</u></p>	<p>Propunem includerea expresă a prevederii conform căreia persoana lezată în drepturi și libertăți din cauza faptelor ilicite ale autorităților va putea solicita compensarea inclusiv a cheltuielilor de asistență juridică.</p> <p>În forma actuală, noțiunea de cheltuieli judiciare nu include în mod explicit și cheltuielile pentru asistență juridică, dacă ne raportăm la sfera de reglementare a art. 227 din Codul de procedură penală. Prin urmare, există riscul unei interpretări restrictive, care ar putea limita dreptul persoanelor prejudiciate de a obține rambursarea costurilor suportate pentru apărarea drepturilor lor.</p> <p>În plus, analiza practicii judiciare arată că, în majoritatea cazurilor în care s-a dispus compensarea cheltuielilor, aceasta a vizat exclusiv costurile suportate pentru asistența juridică, atât în etapa procesului penal, cât și în cea a examinării acțiunilor întemeiate pe prezenta lege. Din aceste considerente, propunem reformularea cheltuielilor judiciare cu cheltuieli de judecare a cauzei care în conformitate cu art. 90 Cod de procedură civilă include și cheltuielile de asistență juridică. Acest fapt va asigura claritate și predictibilitate în aplicarea legii și pentru a preveni</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			<p>eventualele interpretări care ar putea limita dreptul la repararea integrală a prejudiciului suferit.</p> <p>De asemenea, analiza practicii judiciare relevă faptul că, pe lângă cheltuielile de asistență juridică, persoanele prejudiciate solicită și alte tipuri de prejudicii materiale, cum ar fi: cheltuielile de transport necesare pentru deplasarea la fiecare ședință de judecată sau la alte proceduri legale; cheltuielile medicale, în situațiile în care stresul și impactul procesului au generat probleme de sănătate care au necesitat tratament; precum și alte costuri directe suportate ca urmare a procesului în care au fost atrase ilegal. Prin urmare, propunem includerea unei mențiuni exprese care să specifice că persoana lezată are dreptul la repararea integrală a prejudiciului material, incluzând, dar fără a se limita la, cheltuielile de transport, tratament medical și alte costuri suportate ca urmare a măsurilor ilegale. Această clarificare ar asigura o aplicare uniformă a legii și ar garanta că drepturile persoanelor prejudiciate sunt protejate în mod efectiv.</p>
	<p>Articolul 8. Cuantumul compensației financiare pentru prejudiciului suportat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</p> <p>(1) Cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului patrimonial, prevăzute la art. 7 lit. a), se calculează în dependență de salariu lunar convenit al persoanei fizice în perioada cauzării</p>	<p>Articolul 8. Cuantumul compensației financiare pentru prejudiciului suportat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</p> <p>(1) Cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului patrimonial, prevăzute la art. 7 lit. a), se calculează în dependență de salariu lunar convenit al persoanei fizice în perioada cauzării</p>	<p>Specificare este propusă pentru a prevedea un mecanism mai clar de calcul.</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	<p>prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflație. (2) Mărirea prejudiciului cauzat persoanei fizice care și-a ispășit pedeapsa prin muncă neremunerată în folosul comunității se calculează în mărime de 3 unități convenționale pentru o oră de muncă prestată neîntemeiat în folosul comunității. O unitate convențională este egală cu 50 de lei.</p>	<p>prejudiciului, <u>cu aplicarea coeficientului ratei de inflație stabilită anual de BNM.</u> (2) Mărirea prejudiciului cauzat persoanei fizice care și-a ispășit pedeapsa prin muncă neremunerată în folosul comunității se calculează în mărime de 3 unități convenționale pentru o oră de muncă prestată neîntemeiat în folosul comunității. ~~O unitate convențională este egală cu 50 de lei~~</p>	<p>Propunem excluderea prevederii privind indicarea cuantumului unității convenționale, întrucât aceasta este deja reglementată în Codul contravențional și se va calcula în funcție de valoarea actualizată la momentul aplicării. Menținerea unei reglementări paralele în prezenta lege este de prisos și poate genera neclarități sau inconsecvențe în aplicare. Dacă se dorește păstrarea uniformității cuantumului, aceasta trebuie realizată prin norma de trimitere la Codul contravențional, evitând dublarea inutilă a normei.</p>
	<p>Articolul 9. Dreptul la repararea prejudiciului moral Dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile prevăzute la art. 4 alin. (1).</p>	<p>~~Articolul 9. Dreptul la repararea prejudiciului moral Dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilit de prezenta lege apare în cazurile prevăzute la art. 4 alin. (1).~~</p>	<p>Propunem excluderea acestei prevederi care reiterează un fapt evident și nu adaugă valoare suplimentară reglementării. Repetarea unei reglementări evidente poate duce la redundanță.</p>
<p>5.</p>	<p>Articolul 10. Criteriile și modul de determinarea compensației financiare [...] (2) La evaluarea cuantumului compensației financiare ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare: a) gravitatea infracțiunii; b) caracterul și gravitatea încălcărilor comise în cadrul proceselor penale și contravenționale;</p>	<p>Articolul 10. Criteriile și modul de determinarea compensației financiare [...] (2) La evaluarea cuantumului compensației financiare ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare: a) gravitatea infracțiunii <u>sau a contravenției de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;</u> b) caracterul și gravitatea încălcărilor comise în cadrul proceselor penale și contravenționale;</p>	<p>Considerăm necesară completarea lit. a) cu cuvintele “sau contravențională”, având în vedere completarea art. 2 cu definiția noțiunii de tragerea</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea sau condamnarea persoanei; d) termenul de examinare a proceselor penale și contravenționale; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție; i) alte aspecte individuale ale cauzei. (3) Instanța de judecată va determina mărime compensației financiare și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală nr.122/2003. [...]</p>	<p>c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea sau condamnarea persoanei; d) termenul de examinare a proceselor penale și contravenționale; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție; i) alte aspecte individuale ale cauzei. (3) Instanța de judecată va determina mărime compensației financiare și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală nr.122/2003 și la art. 2037 din Codul civil. [...]</p>	<p>la răspundere contravențională contrar prevederilor legii.</p> <p>Propunem completarea acestui alineat din următoarele considerente. Analiza practicii judiciare arată că în numeroase situații, la determinarea mărimii prejudiciului moral în baza Legii nr. 1545/1998, instanțele de judecată de toate nivelele au luat în considerare inclusiv criteriile prevăzute în Codul civil: statutul social al persoanei vătămate etc.</p>
<p>Articolul 11. Scuzele oficiale (2) Scuzele oficiale se prezintă la cererea persoanei prejudiciate fie direct autorităților sau instituțiilor publice în numele cărora subiecții faptelor ilicite au acționat, fie odată cu înaintarea cererii de chemare în judecată pentru repararea</p>	<p>Articolul 11. Scuzele oficiale (2) Scuzele oficiale se prezintă la cererea persoanei prejudiciate <u>adresată</u>, fie direct autorităților sau instituțiilor publice în numele cărora subiecții faptelor ilicite au acționat, fie odată cu înaintarea cererii de chemare în judecată pentru repararea</p>	<p>Ajustare tehnică.</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	prejudiciului, în termenul stabilit la art. 3 alin. (4).	prejudiciului, în termenul stabilit la art. 3 alin. (4).	
	<p>Articolul 12. Executarea hotărârii judecătorești</p> <p>(1) Hotărârea judecătorească privind repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale se execută în modul stabilit de legislația de executare cu completările și derogările din prezenta lege, după ce devine definitivă.</p> <p>(2) Odată cu transmiterea spre executare a titlului executoriu Ministerului Justiției, instanța de judecată informează părțile despre acest fapt.</p> <p>(3) La solicitarea Ministerului Justiției, creditorul prezintă, în termen de 5 zile, copia actului de identitate și datele bancare necesare pentru executarea titlului executoriu. Titlul executoriu poate fi prezentat spre executare Ministerului Justiției și de către creditor, la care trebuie anexată copia actului de identitate și datele bancare necesare pentru executare.</p> <p>(4) În termen de 10 zile de la primirea titlului executoriu, Ministerul Justiției îl remite Ministerului Finanțelor împreună cu hotărârile judecătorești pronunțate în cauză și datele bancare ale creditorului.</p> <p>(5) Titlul executoriu se execută de către Ministerul Finanțelor, în conformitate cu procedura și termenele stabilite prin Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.</p>	<p>Articolul 12. Executarea hotărârii judecătorești</p> <p><u>(1) Hotărârea judecătorească privind repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale se execută în modul stabilit de legislația de executare, după ce devine definitivă.</u></p> <p><u>(2) Instanța de judecată prezintă din oficiu titlul executoriu care cuprinde elementele prevăzute la art. 14 din Codul de executare nr. 443/2004, emis în baza hotărârii judecătorești spre executare Ministerului Finanțelor și informează părțile despre acest fapt.</u></p>	<p>Propunem modificarea procedurii de executare a hotărârilor judecătorești în baza prezentei Legii, pentru simplificarea procedurii de executare prin eliminarea așa numitului intermediar Ministerul Justiției între instanța de judecată care transmite titlu executoriu și Ministerul Finanțelor.</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>Articolul 16. Restabilirea la locul de muncă</p> <p>(1) Persoana fizică prejudiciată, care a fost suspendată sau eliberată din funcție urmare a comiterii faptelor ilicite prevăzute la art. 4 alin. (1), este restabilită la locul de muncă deținut anterior, precum și în toate drepturile sale anterioare.</p> <p>(2) În cazul imposibilității restabilirii la locul de muncă din motive de reorganizare a întreprinderii, instituției, autorității publice, organizației sau după caz, subdiviziunii, precum și, de reducere a numărului sau statelor de personal, persoanei fizice i se oferă un alt loc de muncă sau o altă funcție, echivalentă cu cea deținută anterior, dacă există o funcție vacantă ori temporar vacantă, precum și dacă persoana fizică întrunește cerințele legale necesare. Dacă nu există un loc de muncă sau o funcție echivalentă vacantă ori temporar vacantă, cu acordul scris al persoanei fizice, aceasta poate fi reîncadrată într-o altă funcție inferioară. În caz de lichidare a întreprinderii, instituției, autorității publice, organizației sau după caz, subdiviziunii, precum și în cazul în care persoana fizică nu acceptă transferul, aceasta este eliberată din funcție conform legislației.</p> <p>(3) Perioada aplicării măsurilor procesuale de constrângere contrar prevederilor legii care au avut impact asupra dreptului la muncă sau perioada</p>	<p>Articolul 16. Restabilirea la locul de muncă</p> <p>(1) — Persoana fizică prejudiciată, care a fost suspendată sau eliberată din funcție urmare a comiterii faptelor ilicite prevăzute la art. 4 alin. (1), este restabilită la locul de muncă deținut anterior, precum și în toate drepturile sale anterioare.</p> <p>(2) — În cazul imposibilității restabilirii la locul de muncă din motive de reorganizare a întreprinderii, instituției, autorității publice, organizației sau după caz, subdiviziunii, precum și, de reducere a numărului sau statelor de personal, persoanei fizice i se oferă un alt loc de muncă sau o altă funcție, echivalentă cu cea deținută anterior, dacă există o funcție vacantă ori temporar vacantă, precum și dacă persoana fizică întrunește cerințele legale necesare. Dacă nu există un loc de muncă sau o funcție echivalentă vacantă ori temporar vacantă, cu acordul scris al persoanei fizice, aceasta poate fi reîncadrată într-o altă funcție inferioară. În caz de lichidare a întreprinderii, instituției, autorității publice, organizației sau după caz, subdiviziunii, precum și în cazul în care persoana fizică nu acceptă transferul, aceasta este eliberată din funcție conform legislației.</p> <p>(3) — Perioada aplicării măsurilor procesuale de constrângere contrar prevederilor legii care au avut impact asupra dreptului la muncă sau perioada executării pedepsei în urma unei condamnări ilegale, se include în vechimea în muncă, inclusiv și în vechimea în muncă specială.</p>	<p>Propunem reconsiderarea reglementării articolelor 16 și 17 din prezentul proiect de lege, întrucât acestea exced domeniul de aplicare al legii. În înțelegerea noastră, domeniul de aplicare al prezentei legi se referă exclusiv la recuperarea prejudiciului material și moral cauzat de faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale, iar reglementările privind restabilirea la locul de muncă, restabilirea gradelor militare deținute anterior și returnarea distincțiilor de stat se referă la repunerea în drepturile încălcate.</p> <p>În forma actuală, păstrarea acestor prevederi ridică întrebări legate de modalitatea de aplicare a acestora: vor fi acestea dispuse la cererea reclamantului sau vor fi examinate din oficiu de către instanță? De asemenea, aceste reglementări impun atragerea părților terțe vizate în proces. Dacă se dorește includerea acestor aspecte în cadrul acestui proiect de lege, considerăm că acestea trebuie integrate organic în întreaga lege, fără a crea confuzii sau dificultăți în aplicarea prevederilor legii.</p> <p>Recomandarea noastră este ca proiectul de lege să se axeze exclusiv pe procedura de recuperare a prejudiciului material și moral, iar aspectele corelative, cum ar fi restabilirea la locul de muncă, restabilirea gradelor militare și returnarea</p>
--	---	--

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

<p>executării pedepsei în urma unei condamnări ilegale, se include în vechimea în muncă, inclusiv și în vechimea în muncă specială.</p> <p>(4) Vechimea în muncă, calculată cu includerea perioadelor menționate la alin. (1) și (2), se va lua în considerare la acordarea înlesnirilor, inclusiv la stabilirea pensiilor și indemnizațiilor. La stabilirea pensiei pentru limita de vîrstă în condiții avantajoase, la dorința persoanei care a solicitat pensionarea, se echivalează cu perioada de muncă exercitată pînă la condamnarea contrar prevederilor legii, sau cu perioada de muncă exercitată după absolvirea de răspundere penală sau după ispășirea pedepsei.</p> <p>Articolul 17. Restituirea în grade militare și repunerea în drepturi la distincțiile de stat</p> <p>Restabilirea în gradele militare deținute anterior și repunerea în drepturi la distincțiile de stat a persoanei decorate se efectuează în conformitate cu legislația.</p>	<p>~~(4) — Vechimea în muncă, calculată cu includerea perioadelor menționate la alin. (1) și (2), se va lua în considerare la acordarea înlesnirilor, inclusiv la stabilirea pensiilor și indemnizațiilor. La stabilirea pensiei pentru limita de vîrstă în condiții avantajoase, la dorința persoanei care a solicitat pensionarea, se echivalează cu perioada de muncă exercitată pînă la condamnarea contrar prevederilor legii, sau cu perioada de muncă exercitată după absolvirea de răspundere penală sau după ispășirea pedepsei.~~</p> <p>~~Articolul 17. Restituirea în grade militare și repunerea în drepturi la distincțiile de stat~~</p> <p>~~Restabilirea în gradele militare deținute anterior și repunerea în drepturi la distincțiile de stat a persoanei decorate se efectuează în conformitate cu legislația.~~</p>	<p>distincțiilor de stat, să fie reglementate prin proceduri distincte și separate, în concordanță cu legislația relevantă în domeniu.</p>
---	---	--

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA